

Werkingsverslag eCO-CITY.

2020 - 2021

ECO-CITY

**HO
GENT**

VOORWOORD

Hier ligt het dan. Het verslag van het allereerste academiejaar van eCO-CITY. HOGENT besloot om het onderzoek via een niet competitief, intensief bottom up proces te clusteren in 12 nieuwe, interdisciplinaire onderzoekscentra die elk op hun manier duurzaam willen bijdragen aan oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen. Lesgevers, onderzoekers en promotoren uit de opleidingen sociaal werk, orthopedagogiek, vastgoed, landschaps- en tuinarchitectuur en de kunsten vonden elkaar rond uiteenlopende verstedelijkingsvraagstukken. Daaruit ontstond de eerste blauwdruk voor eCO-CITY.

Onze gedeelde interesse gaat uit naar hoe mensen op een duurzame, rechtvaardige en leefbare manier (samen) leven in een verstedelijkende omgeving en hoe dit ondersteund kan worden. We ontwikkelen een sociale, culturele en ruimtelijke focus op verstedelijkingsvraagstukken. En om duurzame impact te genereren op de stad van de toekomst, ontwikkelen we dit onderzoek waar mogelijk in cocreatie met burgers, professionals, beleidsmakers en studenten.

Met die agenda gingen wij in oktober 2020 officieel van start. En wat voor een jaar was dit opstartjaar. De omstandigheden waren – zoals overall – uitdagend. Het brainstormen, plannen, schrijven en beslissen moest grotendeels vanachter schermpjes gebeuren. Het onderling kennismaken, ontmoeten en verbinden gebeurde op afstand. Interviewen, focusgroepen organiseren, participierend observeren, enzovoort moesten goed gepland worden tijdens de virusluwe periodes. Het interactief en intensief met studenten aan de slag gaan rond verstedelijkingskwesties moest herdacht worden in functie van blended online/offline leren. En veel evenementen waarop onze expertise of projectresultaten zouden aan bod komen, vielen in het water.

Bovendien vormden de nieuwe onderzoekscentra het eerste dominosteentje in een veel omvangrijkere reorganisatie van HOGENT. Verschillende praktische en organisatorische knopen, onduidelijkheden of problemen maakten het extra uitdagend. Dat alles maakt dat we in dit opstartjaar relatief veel bezig waren met ons figuurlijk eigen huis in te richten. Maar nu de eerste meubelstukken er staan en de ramen opgepoetst zijn, beginnen we er stilaan een thuis van te maken.

In dit eerste werkverslag gaat dan ook regelmatig aandacht naar dat eigen huis. Van de ontwikkeling van een eigen webpagina en LinkedIn pagina, over het vormen van leercirkels tussen collega's, het opstarten van een klankbordgroep, tot en met het vele keren voorstellen van ons programma aan en kennismaken met collega's en entiteiten binnen HOGENT, en belangrijke partners in ons brede ecosysteem buiten de hogeschool.

Maar er is meer dan het eigen huis, natuurlijk. En we stappen van nature nogal graag rond in de ruime omgeving waarin ons huis staat. Met het Living Lab is dat nogal letterlijk te nemen: door onze eigen campus als experimenteerruimte te nemen voor buurtgericht werken, tijdelijke invulling en cocreatie. Maar we startten, naast enkele reeds lopende onderzoeksprojecten, ook verschillende nieuwe onderzoeksprojecten op rond sociaal rechtvaardige stads- en dorpskernontwikkeling, de toegankelijkheid van stedelijke sociaal-sportieve praktijken, en de ontwikkeling van een sociaal-ruimtelijk perspectief in sociaal werkopleidingen.

We zijn vertrokken nu. We geven in dit verslag een indruk van onze bescheiden maar enthousiaste eerste stappen. Gedreven en nieuwsgierig stappen we verder.

Bijdrage tot ecosysteem

We zochten verschillende **samenwerkingen** op als centrum:

- Met partneropleidingen sociaal werk van de Associatie UGent richtten we een onderzoeksplatform op over sociaal werk en stadsontwikkeling
- Binnen het Europese U!REKA netwerk trokken we o.a. mee een internationale lezingenreeks over urban commons

"WE CREËREN EEN PLATFORM EN CO-LABORATORIUM VOOR VERSCHILLENDE ACTOREN DIE AAN DUURZAME VERSTEDELIJING WERKEN"

We willen goed zicht creëren over wat er leeft in ons ecosysteem en welke impact we kunnen hebben. Onze **klankbordgroep** is daarvoor onze belangrijkste spiegel. Covid maakte het ons niet eenvoudig, maar we konden in 2020 digitaal kennismaken met de klankbordgroep, en in 2021 in drie wandelbubbels en één digitale bubbel een inblik geven in ons project Living Lab en onze voornaamste werkprincipes in dialoog brengen.

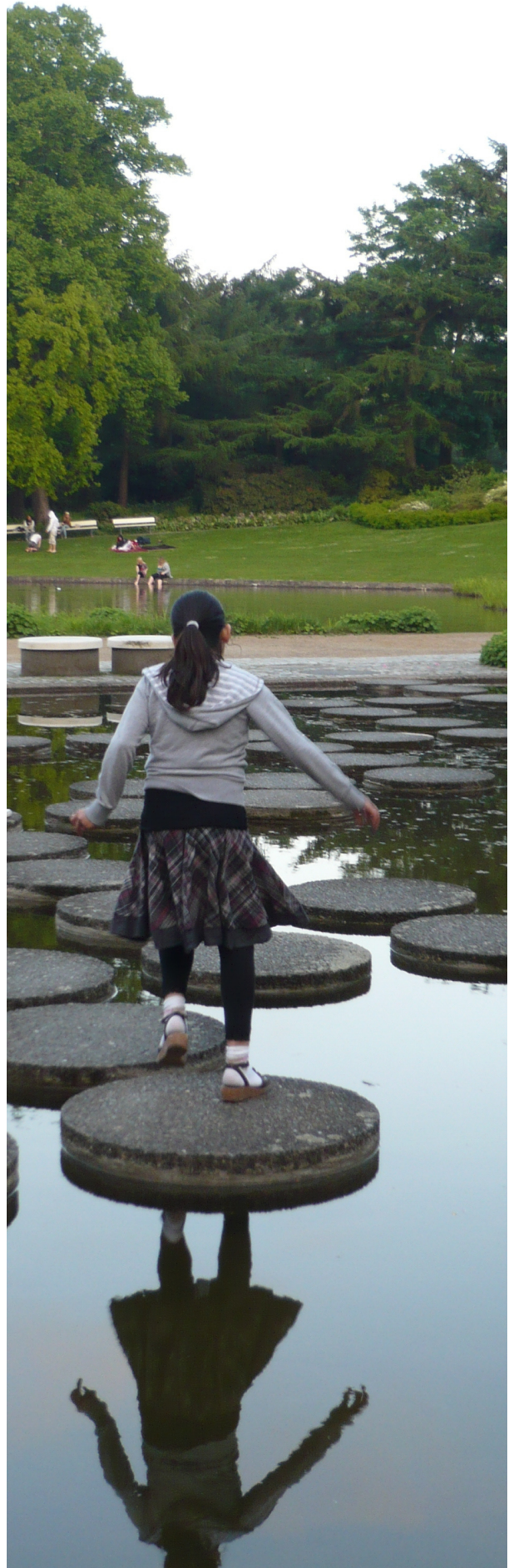
- We namen actief deel aan de opstart van een platform tussen Gentse stadsdiensten en hoger onderwijsinstellingen rond stedelijke kwesties
- We maakten kennis met de stadsacademie (UGent) en Vital Cities (HoWest)

>> Commoning the Post-Covid City <<

In de voorbereiding of uitvoering van concrete **projecten** zochten we **synergie** in ons ecosysteem rond gedeelde uitdagingen.

- In de voorbereiding van een nieuw project over sociaal-sportieve praktijken werd Demos vzw intensief betrokken. In een latere fase werd ook de aanzet gegeven om binnen de associatie UGent een onderzoeksplatform op te richten over de thematiek.
- De focus op woonkwaliteit in sociale huisvesting in ons WiSH-project sloot aan bij de interesse van Kind & Samenleving in het kindperspectief hier rond. We werkten een gemeenschappelijke methodologie uit en deelden onderzoeksgegevens in een gezamenlijke case.
- Binnen de academische werkplaats samenlevingsopbouw van SAM vzw werd er nagedacht over een interscholenonderzoek rond politiserend werken. Wij gingen hierover mee in gesprek.

Kennis delen

"WE ONTWIKKELEN EN VERSPREIDEN DUURZAME KENNIS OVER EN OPLOSSINGEN VOOR VERSTEDELIJKINGSKWESTIES"

We zetten in op verschillende vormen van wetenschappelijke dienstverlening en wetenschapscommunicatie.

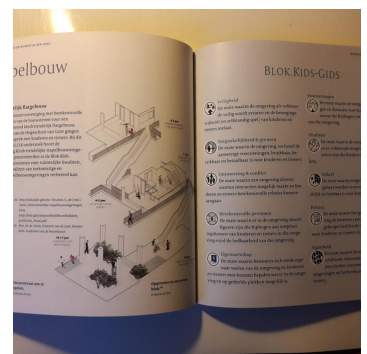
- De lezing over **kindvriendelijke stapelbouw** werd meermaals gegeven aan sociale en ruimtelijke professionals
- Onze expertise rond **gebiedsanalyse** werd toegepast in opdrachten voor stad Gent en stad Dendermonde
- Er werd een dienstverleningsbrochure samengesteld rond **stads- en dorpskernvernieuwing**
- We ondersteunden ontwerp bureau Fris in 't Landschap met **bewonersparticipatie** rond de heraanleg van het Witte Kaproenenpark in Gent

Blikopener.vlaanderen bood nieuwe kansen om de opgebouwde kennis en expertise gratis ter beschikking te stellen van bedrijven, social profit en lokale besturen.

We gaven vooral eerstelijnsadviezen aan social profit en lokale overheden over sociaal-ruimtelijke kwaliteit, buurtgericht werken, gebiedsanalyse en stadsvernieuwing. We raadpleegden ook zelf belanghebbenden bij de uitwerking van nieuwe onderzoeksvoorstellen.

We kwamen op verschillende manieren naar buiten met onze onderzoeksprocessen en -resultaten:

- We gaven diverse lezingen op lokale studiedagen over **kindvriendelijk wonen** en **kindvriendelijk lokaal beleid**.
- We presenteerden ons referentiekader over **sociaal rechtvaardige stadsontwikkeling** (gebaseerd op het lopend PWO Transform) op de Socius methodiekendag 2020 en tijdens de U!REKA conferentie 2020.
- We organiseerden samen met TU Berlin een dubbel symposium over **jeugdparticipatie in stadsplanning** tijdens het global ISA RC21conference.
- We organiseerden het internationaal **SIMM-posium** over de sociale impact van muziek maken.
- We namen deel aan de digitale **Dag van de Wetenschap 2020** met een workshop over kindvriendelijke stapelbouw.
- We schreven mee aan een **opiniestuk voor De Standaard** over de ontwikkelingen rond de Arsenaalsite in Gent.
- We ontwikkelden een **podcast** over participatieve kunstpraktijken in samenwerking met urgent.fm.
- We organiseerden een **online maandprogramma met fysieke sporen** in de Krook rond de sociale en culturele impact van participatieve kunstpraktijken.
- We lanceerden een nieuwe **projectwebpagina** impakt.gent met informatie over het aflopende PWO-project.
- We startten een **LinkedIn** pagina voor het onderzoekscentrum op en bouwden tijdens het eerste jaar 191 vaste volgers op. Er verschenen 30 updates op onze pagina.
- We stelden een eigen **webpagina** voor eCO-CITY samen.

Nexus onderwijs

We hechten veel belang aan de verbinding tussen het werk binnen het onderzoekscentrum en de verschillende betrokken **opleidingen**. Zo begeleidden we o.a.:

- lessen en oefeningen rond woonkwaliteit in sociale huisvesting met studenten sociaal werk en landschap- en tuinarchitectuur
- projectwerk in sociaal werk rond historische en ecologische waarde van onze schoolomgeving
- lessen en oefeningen rond cocreatie en buurtgericht werken in sociaal werk
- een les over sociale huisvesting in de opleiding vastgoed
- bachelorproeven in sociaal werk

Tijdens dit opstartjaar lag het accent vooral op het veelvuldig **voorstellen** van het onderzoekscentrum, haar ambities en lopende projecten aan collega's:

- Departementshoofden sociaal-agogisch werk en omgeving
- Opleidingshoofden sociaal werk, orthopedagogiek, vastgoed
- Werkgroep TIPO (interprofessioneel opleiden)
- Coördinator Leven Lang Leren
- Nieuwe collega's opleiding sociaal werk

**"WE INSPIREREN DE
OPLEIDINGEN OVER
VERSTEDELIJKINGS-
KWESTIES EN DRAGEN BIJ
TOT DE VERDERE
PROFESSIONALISERING
VAN COLLEGA'S
HIEROVER"**

De in vroegere projecten opgebouwde expertise rond buurtgericht werken en cocreatie vertaalde zich in een experiment rond het nieuwe gebouw T op de eigen campus Schoonmeersen en kreeg uiteindelijk vorm in het **Living Lab HOGENT**.

Living Lab Hogent blijft een experiment binnen de eigen instelling met verschillende opleidingen en administratieve en logistieke diensten.

De ambitie van eCO-CITY is om onze rol niet louter als praktische organisator of administratieve coördinator van Living Lab Hogent te zien, maar het inhoudelijk experiment te blijven voeden en bestuderen. Dit gebeurt in nauwe interactie met diverse opleidingen binnen HOGENT en andere Living Labs van de partnerinstellingen in de Associatie Ugent.

Ook HOGENT werkt mee aan Gent Klimaatstad

Koen Goethals

“
**Collega's, studenten
en buurtbewoners
ontwerpen de campus
als groene long**

Het terrein rond het nieuwe gebouw aan de Voskenslaan wordt een groene long voor de buurt. Collega's, studenten en buurtbewoners gaan in het Living Lab aan de slag om de groene ruimte samen te ontwerpen en te realiseren. Iedereen moet zich hier thuis voelen. Het is een plek waar we experimenten opzetten, mensen elkaar laten ontmoeten en aanmoedigen om te ondernemen. De campus moet uitgroeien tot een klimaatvriendelijke en veerkrachtige plek, bestand tegen de effecten van de klimaatverandering. Ook onze andere campussen willen we klimaatvriendelijk inrichten. We zetten in op ontharding, groendaken, pluktuinen, aanplanten bomen en biodiverse borders.

Voor onze gebouwen streven we naar het bijna-nul-energieprincipe voor nieuwbouw en grote renovatieprojecten. Al meer dan 10 jaar kopen we 100 % groene stroom. We houden een energieboekhouding bij om gericht energiebesparende maatregelen uit te voeren. Op korte termijn willen we samen met studenten en de Stad Gent een nulmeting uitvoeren van onze carbon footprint en werken we een duurzaam bedrijfsvervoersplan uit voor personeel en studenten en dienstverplaatsingen.”

Praktijkgericht onderzoek

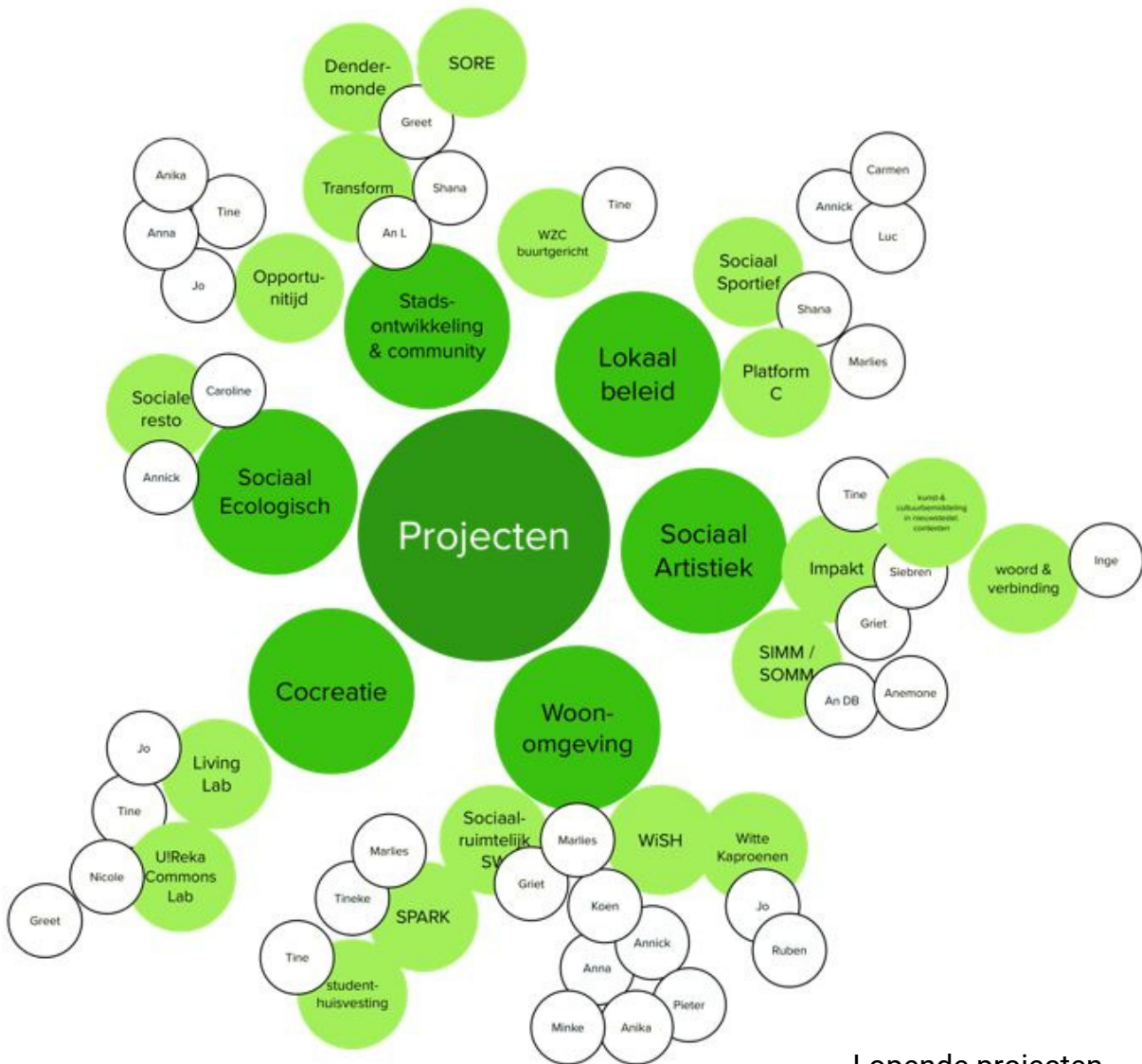
Er werden drie nieuwe pwo-projecten opgestart:

- Het onderzoeksproject '**sociaal-sportieve praktijken en toegankelijkheid: een systeemperspectief**' buigt zich over het vraagstuk hoe de ecosystemen waarvan sociaal-sportieve praktijken deel uitmaken maximaal ingezet kunnen worden om integrale toegankelijkheid te bevorderen. Aan de hand van casestudieonderzoek beogen we enerzijds de toegankelijkheid van sociaal-sportieve praktijken in kaart te brengen en na te gaan hoe relaties tussen lokale systeemactoren invloed hebben op toegankelijkheid (WP1). Anderzijds beogen we vanuit deze inzichten praktijk- en beleidsactoren in diverse steden en gemeenten te inspireren door middel van diverse valorisatieinstrumenten (WP2).
- Het onderzoeksproject '**Trans-Form**' streeft sociaal rechtvaardige stedelijke innovatie na via het in gang zetten van analyse en reflectie in lokale praktijken enerzijds (WP1) en het organiseren van een ondersteuningsaanbod voor diverse stakeholders bij stads- en dorpskernvernieuwing anderzijds (WP2). Doorheen de twee werkpakketten loopt een onderwijsspoor waarbinnen verbinding wordt gelegd met lesinhouden en -opdrachten. Het onderzoek beoogt dit te doen vanuit een focus op lokale praktijken, een multi-stakeholdersperspectief en actie en reflectie en gebruikt hiervoor de inzichten uit het PWO-project Wij~K (2016-2020).
- Het onderzoeksproject '**Sociaal-ruimtelijk werken in sociaal werk**' heeft als doelstelling de betekenis van dit zich ontwikkelend perspectief in sociaal werk te concretiseren, zowel in literatuur, praktijk als onderwijs. Na het inventariseren van de betekenissen en noden van dit sociaal-ruimtelijk perspectief (WP1) wordt, via een design thinking proces, vormgegeven aan een ondersteunende opleidings- en trainingsmodule voor docenten en studenten sociaal werk (WP2). In WP3 wordt de opgedane kennis tot slot gedeeld en verbreed.

Daarnaast werden meerdere externe onderzoeksvoorstellen ingediend:

- **SBO SPARK** (coördinator UGent) over space for care
- **Platform C** (coördinator UGent) over jeugdparticipatie in stadsplanning (EU call CERV)
- **Mensgericht plannen** (coördinator UHasselt) voor stad Gent
- **Ruimtehelden** (coördinator Kind&Samenleving) voor Vlaamse Overheid

**"WE VOEREN ALS
MULTIDISCIPLINAIR
ONDERZOEKSCENTRUM
EEN BREED, SAMEN-
HANGEND EN
KWALITEITSVOL
ONDERZOEKS-
PROGRAMMA UIT"**

Lopende projecten

05 Interne werking

Voor de verdere ontwikkeling van het onderzoekscentrum en het onderzoeksprogramma moedigen we de leden aan om zich verder te verdiepen in de thema's en kaders rond eCO-CITY, maar ook via ontmoeting kennis te maken met en te leren van elkaar. We streven ernaar een **professionele community of practice** binnen HOGENT te worden die een zeker gedeeld identiteitsbesef ontwikkelt en samenwerkt om nieuwe inzichten en vaardigheden te verwerven die de groep vooruithelpen.

We starten **leercirkels** op rond sociaal-ruimtelijke kwesties, sociaal-ecologische uitdagingen en cultuurbemiddeling. Deze leercirkels verzamelen kleine groepjes collega's binnen en buiten eCO-CITY die vanuit gedeelde leervragen samen relevante teksten en contexten verkennen om tot nieuwe kennis en mogelijke acties te komen.

"WE ONTWIKKELLEN EEN SAMENWERKINGS- CULTUUR DIE RUIMTE BIEDT VOOR VERBINDEN, SAMEN LEREN, SAMEN BESLISSSEN EN COCREATIE."

Om een evenwicht te vinden tussen deze verschillende doelstellingen én de realiteit voor de meeste collega's dat hun onderzoeksopdracht een minderheid uitmaakt van hun totale opdracht binnen HOGENT, werd er een **vergaderkalender** opgesteld waarin teamvergaderingen, klankbord-bijeenkomsten en leercirkels elkaar afwisselden. Er was maandelijks een aanbod. Er werden vier formele teamvergaderingen georganiseerd waarin specifieke te nemen beslissingen werden genomen of afgetoetst. Voor specifieke thema's werden afzonderlijke **werkgroepen** samengesteld. Dit was het geval voor de ontwikkeling van de nieuwe pwo-projecten en voor de ontwikkeling van een communicatieaanpak.

Een **coördinatieteam** van 5 collega's rond de coördinator werd samengesteld via een open oproep. Deze groep kwam elke 3 weken samen voor de inhoudelijke en praktische opvolging van centrumbrede zaken. Naast deze formele organen, werden ook verschillende extra momenten aangeboden om de verbinding tussen de onderzoekers verder te versterken: een gemeenschappelijk opstartmoment en afsluitmoment bij het academiejaar, een online quiz en een eigen spotify lijst.

Er ging aandacht naar de personeelszorg voor onderzoekers en promotoren. Er werden 1 op 1 gesprekken georganiseerd tussen onderzoekers en de coördinator. Het voor ons centrum belangrijke thema van geassocieerd lidmaatschap werd op een beleidsniveau aangepakt.

Het eCO-CITY team

An De Bisschop, An Lescrauwaet,
Annemone van Zijl, Anika
Depraetere, Ann De Wilde, Anna
Barborini, Annick Verstraete,
Carmen Leenknecht, Caroline
Vandekinderen, Glenn Delière,
Greet De Brauwere, Griet
Verschelden, Jo Boonen, Jolijn De
Haene, Koen Van Damme, Lieze
De Middeleir, Luc De Droogh, Lulu
Meirlaen, Marlies Marreel, Minke
Labarque, Nicole Vanhoucke,
Pieter Foré, Ruben Joye, Shana
Sabbe, Siebren Nachtergaele,
Sven De Visscher, Thorgal De
Rycke, Tijs Van Steenberghe, Tine
Vanthuyne, Tinneke Schiettecat

COLOFON

Dit is een uitgave van het onderzoekscentrum eCO-CITY van HOGENT.

Publicatiedatum december 2021

Eindredactie
Sven De Visscher

Beeldmateriaal
Sven De Visscher (p1, p10, p12), Pieter Foré (p3), Greet
De Brauwere (p2, p4), Tine Vanthuyne (p6), Stad Gent
(Klimaatplan 2020-2025) (p7)

Contactgegevens
Campus Schoonmeersen – Gebouw T
Voskenslaan 364
9000 Gent

ecocity@hogent.be

©Onderzoekscentrum HOGENT eCO-CITY , 2021
Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit jaarverslag
mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een
geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar
gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij
elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen
of op enige andere manier zonder voorgaande
schriftelijke toestemming van het onderzoekscentrum.